

Kanun Numarası	5766
Başlığı	AMME ALACAKLARININ TAHSİL USULÜ HAKKINDA KANUNDA VE BAZI KANUNLARDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASI HAKKINDA KANUN
Kabul Tarihi	04/06/2008
Kabul Edildiği Birleşim	23.Dönem 2.Yasama Yılı 113.Birleşim
Cumhurbaşkanlığına Gidiş Tarihi	05/06/2008
Cumhurbaşkanlığından Geliş Tarihi	06/06/2008
Cumhurbaşkanınca Yapılan İşlem	Onay
Resmi Gazete Tarihi	06/06/2008
Resmi Gazete Numarası	26898 (mük.)
Diğer Bilgiler	Son Dönem Tasarı Bilgileri ve Komisyon Raporları

Kanun Tasarısı Bilgileri

Kanun Tasarısının Metni	
Dönemi ve Yasama Yılı	23/2
Esas Numarası	1/514
Başkanlığa Geliş Tarihi	04/02/2008
Tasarının Başlığı	Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanunda ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı
Tasarının Özeti	Tasarı ile 6183 sayılı Kanunda kamu alacaklarının tahsilinin güvence altına alınmasının, borçlunun yurt dışına çıkışının sınırlandırılmasının ve amme alacağının tecili müessesesinin yeniden düzenlenmesi; Gelir Vergisi Kanununda yer alan ücret ve ücret sayılan ödemelerin vergilendirilmesine, 492 sayılı Harçlar Kanununa eklenen hükümlerle üst yargı mercilerine yapılacak başvurular ile transfer fiyatlandırmasına ve tapu harçlarına, Veraset ve İntikal Vergisi Kanunu uygulamalarının kolaylaştırılmasına yönelik düzenlemeler ile Harçlar Kanunu, Damga Vergisi Kanunu ve Motorlu Taşıtlar Vergisi Kanununun güncel mevzuata uyumuna ilişkin düzenlemeler yapılması; Katma Değer Vergisi Kanununda yapılması önerilen değişiklikler ile hurda metalden elde edilen külçelerin teslimi vergiye tabi tutulması, indirimli oran uygulamasına tabi mal ve hizmet gruplarında amortisman tabi iktisadi kıymetler nedeniyle yüklenilen katma değer vergisinin iadesinin mal ve hizmet grupları ile sektörler itibarıyla kaldırılması
Tasarının Son Durumu	KANUNLAŞTI

Komisyon Tipi	Adı	Giriş Tarihi	Çıkış Tarihi	Yapılan İşlem	Karar Tarihi
Esas Komisyon	Plan ve Bütçe Komisyonu	07/02/2008	21/04/2008	Raporunu Verdi	09/04/2008

AYRIŞIK OY

Tasarı 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun başta olmak üzere gelir idaresinin görev alanına giren çeşitli vergi kanunlarda zaman içerisinde ortaya çıkan çeşitli ihtiyaçlar veya yargı organlarının verdiği bazı kararlar nedeniyle hazırlanmıştır. Hükümetçe yürürlük ve yürütme maddeleri dahil olmak üzere toplam 18 maddeden oluşan Tasarı komisyon çalışmaları sırasında yapılan ilavelerle geçici maddeler hariç 26 maddeye çıkmıştır.

Tasarının bazı maddelerine ilişkin görüşlerimiz şöyledir:

I. Tasarı Madde 5- Yurt Dışı Çıkış Tahdidi

"Yurt dışı çıkış yasağı" olarak bilinen; vatandaşların yurt dışına seyahat özgürlüğünün, vergiden borçlu olmaları halinde kısıtlanmasına dayanak oluşturan 5682 sayılı Pasaport Kanunu'nun 22 nci maddesindeki "... vergiden borçlu olduğu pasaport vermeye yetkili makamlara bildirilenlere ... " ibaresi Anayasa Mahkemesi (AYM)'nin 08.10.2007 tarihli ve E. 2007/4 K. 2007/81 sayılı kararı ile iptal edilmiştir. 08.12.2007 tarihli Resmi Gazete'de yayınlanan iptal kararının 6 ay sonra yürürlüğe girmesi öngörülmüştür.

AYM iptal kararında İnsan Hakları Avrupa Sözleşmesi ile İnsan Hakları Avrupa Mahkemesinin konuya ilişkin kararı (Riener Kararı)'nı da değerlendirerek şu gerekçeyi ortaya koymuştur.

"Yurt dışı çıkış yasağında, vatandaşın yurt dışına çıkma özgürlüğünü sınırlamanın amacı, vergi borcunun tahsilinin sağlanması; aracı ise yurt dışına çıkışın yasaklanmasıdır. Amaç ile araç arasında makul bir ilişkinin olduğunun söylenebilmesi için yurt dışına çıkış ile vergi alacağının tahsilinin zorluğu ve olanaksızlığı arasında bağın varlığının aranması gereği açıktır. Yasak hiçbir koşul öngörmeksizin, hatta vergi borcunun tutarı dahi belirtilmeden, vergi borcunun ödenmemesine bağlı olarak kendiliğinden uygulandığı zaman amaç ile araç arasındaki makul ilişki ve denge ortadan kalkar."

Tasarının çerçeve 5 inci maddesiyle 6183 sayılı Kanuna eklenmesi öngörülen 36/A maddesi "yurt dışı çıkış yasağı" kavramını "yurt dışı çıkış tahdidi (YDÇT)" olarak değiştirirken 5682 sayılı Pasaport Kanununun belirsizliklerle dolu hükmüne kıyasla daha açık ve belirli bir çerçeve çizmiştir. Ayrıca tahdide ilişkin sınırlamalar yürütme organının takdirine bırakılmamış ve büyük ölçüde yasada belirlenmiştir.

Buna göre YDÇT;

1.Tutarı yüzbin YTL. ve üzerinde olan amme alacağı için uygulanacaktır.

2.Ödeme emrinin tebliğ tarihini takip eden günden itibaren 7 gün içinde ödenmeyen amme alacakları için uygulanacaktır.

3.Amme alacağına karşılık teminat alınması, alacağın tecil edilmesi, yargı mercilerince amme alacağının takibinin durdurulmasına karar verilmesi veya takibin kanunen durdurulması gereken diğer hallerde alacaklı tahsil dairesinin talebi üzerine ilgili makamlarca kaldırılacaktır.

4.Hastalık, iş bağlantısı gibi hallerde kaldırılabilir.

Ancak yapılan düzenlemenin bütün açıklığına rağmen AYM'nin iptal kararının "yurt dışına çıkış ile vergi alacağının tahsilinin zorluğu veya olanaksızlığı arasındaki bağın

varlığının aranması" yönündeki gerekçesinin tamamen karşılandığını söylemek mümkün değildir.

Hükümet Tasarısı'nın 36/A maddesinden "amme borçlusunun yurt dışına çıkışı, alacaklı tahsil dairesinin talebi üzerine ilgili makamlarca engellenir." hükmünde yer alan "üzerine" ibaresi komisyon çalışmaları sırasında "halinde" olarak değiştirilmek suretiyle yasağın otomatik olarak uygulanmasının önüne geçilmeye ve AYM'nin yukarıda sözünü ettiğimiz iptal gerekçesi karşılanmaya çalışılmıştır. Maddenin uygulanmasına yönelik olarak Maliye Bakanlığının belirleyeceği esas ve usullerle AYM'nin iptal gerekçelerinin karşılanması mümkün olabilecektir.

II. Tasarı Madde 8 – Sporculara Yapılan Ücret Ödemelerinin Vergilendirilmesi

Hukuk devletinin temellerinden olan kanunların genelliği ilkesi Anayasa'ya eşitlik ilkesi ile yansır. Anayasa'nın 10 uncu maddesine göre "Herkes dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir. Hiçbir kişiye, aileye, zümreye veya sınıfa imtiyaz tanınmaz." Kanun önünde eşitlik, kanunların getirdiği haklar ve yükümler bakımından eşitlik anlamına gelir. Aynı durumda bulunan kişilerin kanun karşısında hak ve yüküm (nimet ve külfet) bakımından eşit durumda bulunması Anayasa gereğidir. Anayasa'nın 73 üncü maddesi benimsediği vergi adaleti ilkesiyle kanunların genelliği ve eşitlik ilkelerini birleştirmiştir.

Eşitlik ilkesinin vergi politikası açısından anlamı vergi kanunları önünde eşitliktir. Bunu gerçekleştirmenin aracı ise vergi adaletidir. Vergi adaleti, kamu giderlerinin karşılanabilmesi için herkesin mali gücüne göre ödemede bulunması demektir. "Vergi adaleti" ilkesinin içine girdiğimizde "vergilerin genelliği" ve "mali güç" kavramları ile karşılaşırız. Genellik ilkesi herkesin vergi ödemesini gerektirir. Bu ilke Anayasa'nın 73 üncü maddesinde yazılıdır. Anılan madde herkesin mali gücüne göre vergi ödemesini öngörmek suretiyle de vergi adaletini sağlamış olmaktadır. Anayasanın 73 üncü maddesinin birinci ve ikinci fıkraları bu hususları şöyle ifade eder. "Herkes kamu giderlerini karşılamak üzere mali gücüne göre vergi ödemekle yükümlüdür. Vergi yükünün adaletli ve dengeli dağılımı, maliye politikasının sosyal amacıdır"

Söz konusu 73 üncü maddede yer alan eşitlik ilkesinin hukuki ve mali olmak üzere iki yönü vardır. Eşitlik ilkesinin hukuki yönü "vergi kanunu önünde eşitlik"i ifade eder. Mali yönü ise "mali güçte eşitlik"e ilişkindir.

Mali güçte eşitlik, yani herkesin mali gücüne göre vergi ödemesi 73 üncü maddede ifadesini bulmuştur. Buna göre aynı hukuki konumda olanlara aynı, farklı hukuki konumda olanlara farklı kuralların uygulanması gerekir. (Yatay ve dikey eşitlik kavramları). Bu kavramları vergi kanunları yönünden ifade edecek olursak mali gücü aynı olanların aynı oranda, farklı olanların ise farklı oranda vergi ödemeleri gerekir. Buna göre mali gücü aynı olanların farklı oranlarda vergiye tabi tutulmaları eşitlik ilkesine aykırıdır.

Ana kural bu şekilde olmakla birlikte gelir vergisi sistemimiz düal (ikili) sistem diyebileceğimiz bir tarife yapısına sahiptir. Düal sistemi uygulayan ülkelerde gelir vergisinde iki tarife vardır. Bunlardan bir tanesi artan oranlı tarife olup istisnalar dışındaki tüm kazançların vergilendirilmesinde kullanılır. İkinci tarife ise bir orandan ibaret olup daha çok sermaye kazançlarının veya tasarrufların vergilendirilmesinde kullanılır. Bizim vergi sistemimizde de bazı menkul sermaye iratları ve telif kazançları ile 2003-2007 döneminde

sporculara yapılan ücret ödemeleri için nihai vergi oranına dönüşen % 15'lik tek bir stopaj oranı; bunun dışındaki kazançlar için de %15 ila %35 arasında değişen oranlara sahip artan oranlı bir tarife mevcuttur.

Tasarının 8 inci maddesiyle Gelir Vergisi Kanunu (GVK) na eklenmesi öngörülen Geçici 72 nci maddede, sporculara yapılan ücret ödemelerine ilişkin gelir vergisi oranları Anayasa'nın yukarıda sözünü ettiğimiz ilkeleri ve gelir vergisi sistemimizin ikili tarife yapısı dikkate alınmaksızın belirlenmiştir. Düzenleme sporculara yapılan ücret ödemelerine ilişkin gelir vergisi oranlarını lig usulüne tabi olan ve olmayan spor dalları itibarıyla gruplamaktadır. Buna göre:

Teknik direktör ve antrenörler ile sporculara yapılan ücret ve ücret sayılan ödemelerden

1. Lig usulüne tabi spor dallarında;

- 1)En üst ligdekiler için % 15
- 2) En üst altı ligdekiler için % 10
- 3) Diğer ligdekiler için % 5

2. Lig usulüne tabi olmayan spor dallarındakilere, milli takımlarda görev yapan teknik direktör ve antrenörlere yapılan ödemeler ile milli sporculara uluslararası müsabakalara katılmaları karşılığında yapılan ödemelerden % 5 oranında tevkifat yapılacaktır.

Görüldüğü gibi oran farklılaştırması mali güce göre değil sporcunun ligdeki konumuna göre yapılmıştır. Ancak bu farklılaştırma kendi içinde bile tutarlı değildir. İkinci ve üçüncü ligler dışındakilerin her biri için ayrı oran belirlenirken ikinci ve üçüncü ligler için tek bir oran belirlenmiştir. Ayrıca bu gruplamada lig usulüne tabi olan bazı amatör dallarla (örneğin atletizm) profesyonel dallar arasında vergilendirme açısından bir fark gözlemlenmemiştir.

Öte yandan milli takımda görev yapan teknik direktör ve antrenörlere yapılan ödemeler ile milli sporculara uluslararası müsabakalara katılması karşılığında yapılan ödemeler de % 5 oranında gelir vergisine tabi tutulacaktır. Bu ödemelerin maddede öngörülen yüzde 15'ten daha düşük bir oranda gelir vergisine tabi tutulmasını hukuki bir gerekçeye dayandırmak mümkün olmadığı gibi, Anayasa'nın eşitlik ilkesi ile bağdaştırmak da mümkün değildir. Amaç ülkemizin uluslararası yarışmalarda başarı elde etmesini teşvik ise Gelir Vergisi Kanununun "Teşvik, İkramiye ve Mükafatları" başlıklı 29 uncu maddesinde düzenleme yapılarak bu ödemeleri tamamen gelir vergisinden istisna etmek de mümkündür. Bu daha tutarlı olur.

Gelir Vergisi Kanununa 24.04.2003 tarihli ve 4842 sayılı Kanunla eklenen Geçici 64 üncü maddeye göre (31.12.2007 tarihine kadar uygulanmak üzere) sporculara ücret olarak yapılan ödemeler %15 oranında gelir vergisi tevkifatına tabi tutulmuştur. Ancak %15'lik stopaj oranı beyanname verilmediği için nihai gelir vergisine dönüşmektedir. Beş yıldır süregelen ve oturmuş olan bu uygulamadan sonra kendi içinde bile bir tutarlılığı olmayan bir model getirilmektedir.

Tasarı yasalaştığında gelir vergisi sistemimiz birisi sabit oranlı, diğer ikisi artan oranlı olmak üzere üçlü bir tarife yapısına sahip olacaktır. Ayrıca, ikinci artan oranlı tarife bir gelir unsuruna bağlı olarak değil meslek grubuna bağlı olarak getirilmektedir.

Düzenlemeden vazgeçilerek gelir vergisi sistemimizin ikili tarife yapısı içinde bir çözüme gidilmesi anayasal ilkelere uygun olacaktır. Bu çerçevede 2003 - 2007 dönemindeki gibi %15 sabit oranlı bir uygulamayı devam ettirmek mümkündür.

III. Tasarı Madde 8 - Teşvik Uygulanan Bölgelere Yönelik Asgari Geçim İndirimi Düzenlemesi

1.1.2008 tarihinden itibaren uygulanmaya başlayan asgari geçim indirimi 29.01.2004 tarihli ve 5084 sayılı Yatırımların ve İstihdamın Teşviki ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanunun 3 üncü maddesi kapsamında gelir vergisi stopajı teşviki uygulanan ücretlerin vergilendirilmesinde sorun yaratmış bulunmaktadır. Buna göre 5084 sayılı Yasanın gelir vergisi stopajı teşviki asgari geçim indirimi uygulaması kapsamında uygulanamaz konumdadır.

Tasarının 8 inci maddesiyle GVK'na eklenmesi öngörülen Geçici 73 üncü maddede yer alan düzenleme ile teşvikli bölgelerde gelir vergisi stopajı teşviki uygulanan ücretlerin vergilendirilmesinde öncelikle asgari geçim indiriminin dikkate alınması öngörülmüştür. Düzenleme ile uygulamadaki bir tereddüt ortadan kaldırılmış, ancak asgari geçim indirimi nedeniyle hemen hemen uygulanamaz konuma gelmiş olan gelir vergisi stopajı teşviki sorunu çözülebilmüş değildir.

VI. Tasarı Madde 19 – Özel Tüketim Vergisi Listelerinin Yeniden Belirlenmesi

Tasarının 19 uncu maddesi ile Özel Tüketim Vergisi (ÖTV) Kanununa ekli 1 sayılı Liste yeniden düzenlenmektedir. Liste yeniden düzenlenirken benzin ve motorin türlerinin ÖTV'sinde artış yapılmaktadır. Buna göre 1 sayılı Listeye ekli A cetvelinde yer alan ürünlerin ÖTV'sinde benzin türleri için litre itibarıyla 1,5 YKr., motorin türleri için ise litre itibarıyla 1 YKr. artış yapılmaktadır. Artışın gerekçesi 02.11.2007 tarihli ve 5706 sayılı İstanbul 2010 Avrupa Kültür Başkenti Hakkında Kanun'un gerektirdiği harcamalara kaynak sağlanması olarak açıklanmıştır. Ancak Tasarıda artırıma konu olan vergi tutarının uygulama süresi konusunda bir hüküm yoktur. Bu da uygulamanın bir tarihle bağlı olmayıp sınırsız olduğunu ve Avrupa Kültür Başkenti Projesine kaynak sağlama amacının samimi olmadığını göstermektedir.

Düzenleme ile vergi sistemindeki adaletsiz yapının bir göstergesi olan dolaylı vergilerin toplam vergi gelirleri içindeki var olan ağırlığı daha da artmış olacaktır.

M. Akif Hamzaçebi Trabzon	Faik Öztrak Tekirdağ	Mustafa Özyürek İstanbul
Ferit Mevlüt Aslanoğlu Malatya	Esfender Korkmaz İstanbul	Gürol Ergin Muğla